

Enhed
Handicap

Sagsnr.
2021 - 2125

Doknr.
543971

Dato
24-06-2022

Ankestyrelsens undersøgelse: Støtte til unge med handicap i overgangen fra barn til voksen

Baggrund

I forbindelse med F32 om overgangen til voksenlivet for unge med psykiske og fysiske handicap bad ministeren Ankestyrelsen om at igangsætte en undersøgelse om overgangen til voksenlivet for unge med omfattende støttebehov, forstået som hjælp til tabt arbejdsfortjeneste og/eller personlig og praktisk hjælp i et samlet omfang af 20 timer eller mere ugentligt.

Metode og datagrundlag

Undersøgelsen er baseret på

- En sagsgennemgang af 17 sager om overgangen til voksenlivet for unge med handicap. Sagerne handler om unge, der er fyldt 16 år efter den 1. marts 2017 og er indhentet fra ti af landets 15 største kommuner. For at sikre, at der i sagerne er tale om unge med et vist støttebehov, er der udvalgt sager, hvor der har været bevilget tabt arbejdsfortjeneste og/eller personlig og praktisk hjælp eller støtte i et samlet omfang svarende til mindst 20 timer om ugen.
- Interview med otte unge med handicap i alderen 18-23 år, der har behov for støtte og hjælp fra kommunen på grund af deres handicap.
- Interview med henholdsvis sagsbehandlere og ledere på både børne- og voksenområdet i fem ud af landets 15 største kommuner.
- Interview med Socialstyrelsen, herunder VISO.
- Interview med jurister i Ankestyrelsen.

Undersøgelsen er ikke repræsentativ, men giver et billede af, hvad der sker i overgangen til voksenlivet for unge, som har fået støtte efter børnebestemmelserne i serviceloven i form af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste og/eller personlig og praktisk hjælp eller støtte i et samlet omfang svarende til mindst 20 timer om ugen.

Formål

Formålet med undersøgelsen har særligt været at belyse, hvilke former for støtte, de unge har modtaget før og efter det fyldte 18. år i de gennemgåede sager. Herunder om der er indikationer på manglende støtte efter det fyldte 18. år, og hvilke generelle juridiske og socialfaglige betragtninger sagerne giver anledning til. Derudover søger undersøgelsen at belyse, hvordan de unge oplever overgangen fra støtte efter børnebestemmelserne til støtte efter voksenbestemmelserne i serviceloven – og endelig hvordan kommunen håndterer overgangen fra barn til voksen, herunder oplevede udfordringer og gode erfaringer.

Hovedkonklusioner

Støtte før og efter det fyldte 18. år

I de 17 sager ses der eksempler på, at de unge og deres familier modtager flere former for støtte og hjælp efter serviceloven både før og efter, at den unge fylder 18 år. Derudover ses der også eksempler på unge, som er i STU-forløb og unge, som enten får forskellige beskæftigelsestiltag eller førtidspension.

Blandt sagerne ser Ankestyrelsen ikke indikationer på, at der er givet utilstrækkelig støtte og hjælp efter serviceloven efter det fyldte 18. år. Desuden har kommunerne i hovedparten af sagerne afholdt overdragelsesmøder og løbende haft dialog med den unge og den unges forældre. På tværs af sagerne er det forskelligt, hvor mange overdragelsesmøder, der er afholdt, og hvornår møderne har fundet sted.

Med udgangspunkt i sagerne kommer Ankestyrelsen og VISO med generelle betragtninger om:

- at kommunerne i god tid rådgiver familien om de ændringer, som overgangen vil medføre i sager, hvor der er bevilget tabt arbejdsfortjeneste i et større omfang, og forældrene skal tilbage på arbejdsmarkedet eller overgå til en anden form for forsørgelse ved den unges fyldte 18. år,
- at kommunerne kan overveje at tilpasse støtten op til det fyldte 18. år for at sikre en mere glidende overgang,
- at kommunerne kan overveje, om der med afsæt i den forberedelse, som kommunerne er forpligtede til at gennemføre efter servicelovens § 19 a, eventuelt er grundlag for at lægge en plan for, hvordan overgangen bedst tilrettelægges for hele familien,
- at der er eksempler på, at kommunerne ikke har vejledt om værgemål,
- at der kan ses eksempler på lange ventetider på længerevarende botilbud, hvor den unge i stedet kommer på et midlertidigt botilbud,
- at kommunerne i de sager, hvor den unge forsat bor hjemme efter det fyldte 18. år, kan bevilge aflastning eller afløsning,
- at kommunerne har en omsorgs- og vejledningspligt, selv hvis den unge frasiger sig hjælp, og
- at kommunerne i nogle af sagerne burde have overvejet tilbud om STU og førtidspension, og at det generelt er vigtigt, at kommunerne har blik for den unges hverdagsliv efter overgangen til støtte efter voksenbestemmelserne.

Det bemærkes, at de 17 sager beskriver overgange til voksenlivet, som ligger forud for ikrafttrædelsen af servicelovens § 19 a, som har til formål at sikre kommunernes forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge med handicap.

De unges oplevelser med overgangen

Nogle af de otte interviewede unge fortæller, at de oplever en øget selvbestemmelse og selvstændighed i forbindelse med overgangen til voksenlivet. De unge fremhæver også, at det er vigtigt for dem at blive inddraget i overgangsprocessen. En af de unge beskriver, at vedkommende har oplevet at blive lyttet til, inddraget og delagtiggjort i vigtige beslutninger omkring overgangen.

Nogle unge beskriver, at de oplever store forandringer i støtten og hjælpen, når de fylder 18 år, og at dette kan være udfordrende. De unge fortæller blandt andet, at de oplever økonomiske udfordringer og manglende støtte, når de ønsker at flytte hjemmefra. To unge beskriver, at de har oplevet samarbejdet

med kommunen omkring overgangen som udfordrende. Mange af de unge fortæller, at de ikke har kendskab til deres rådgivere i kommunen.

De interviewede unges erfaringer med overgangen er fra før reglerne i servicelovens § 19 a trådte i kraft.

Processen omkring en god overgang til voksenlivet

De interviewede kommuner beskriver, at de allerede inden indførelsen af servicelovens § 19 a havde fokus på at forberede overgangen til voksenlivet i god tid, men at indførelsen af § 19 a har skærpet dette fokus og tydeliggjort kommunens forpligtelser. De interviewede kommuner beskriver også, at de har en tværfaglig koordinering af overgangen og har gode erfaringer med tværgående netværksmøder og/eller tværgående ungeenheder. De oplever, at den tværfaglige koordinering bidrager til rettidig inddragelse af relevante fagpersoner og skaber mulighed for fælles beslutninger om den unges overgang til voksenlivet. Kommunerne beskriver endvidere, at de har gode erfaringer med at tilpasse støtten op mod, at den unge fylder 18 år, så de kan sikre mest mulig selvstændiggørelse og kontinuitet i støtten. Derudover fremhæver kommunerne og Socialstyrelsen vigtigheden af et godt samarbejde mellem kommunen, forældre og den unge, hvor kommunen vejleder og forventningsafstemmer i forhold til støttemulighederne efter voksenbestemmelserne i serviceloven i god tid. Endelig fremhæver både kommunerne og Socialstyrelsen, at det er vigtigt at afklare i hvor høj grad den unge kan inddrages, og hvordan inddragelsen bedst tilrettelægges.

De interviewede kommuner peger på, at det kan være udfordrende, at støttemulighederne efter serviceloven ændrer sig efter det fyldte 18. år i forhold til de unges og de pårørendes forventninger. Derudover peger de på, at der i sager, hvor der er bevilget tabt arbejdsfortjeneste af større omfang, kan være udfordringer med overgangen til voksenbestemmelserne. De oplever også, at de skal være særlig opmærksomme på det tværfaglige samarbejde i sager om førtidspension, og når den unge skal flytte hjemmefra. Endelig erfarer kommunerne, at der kan være flere barrierer for inddragelse af unge med handicap i overgangen. Det skyldes, at ikke alle unge med handicap har ressourcerne og forudsætningerne for at deltage i forberedelsen af overgangen. Dertil kommer at nogle forældre er modvillige i forhold til, at den unge skal deltage i møder, fordi de oplever, at det påvirker den unge negativt, samt at forældrene kan være bekymrede, når kontakten til kommunen foregår gennem den unge, når den unge fylder 18 år.